

EDITORIAL

Hugpungon ang katawhan, panubagon ang mapasagarong rehimeng Duterte

Dayag nga nasaksihan sa minilyong Pilipino ang kriminal nga pagpasagad sa gubyrno ni Rodrigo Duterte dihang nanggun-ob ang bagyong Quinta, Rolly ug Ulysses. Samtang nangalunod sila sa baha tungod sa kusog nga ulan, naghinanok sa pagkatulog si Duterte sa iyang mga responsibilidad ug tulubagon. Aron tabunan ang iyang kapalpak, gibasol niya ang mga biktima nga wala kuno naminaw sa mga pahimangno sa mga awtoridad. Mas grabe, pagbiaybiay sa mga hinanaling mitabang ug pagpanghulga ang tubag niya sa mga makmak batok sa iyang kapalpakan.

Pakyas si Duterte nga kumpasan ang lain-laing mga ahensya ug lokal nga yunit, maghimo og hinanaling mga lakang, magpulisyon ug igong mga ginsakpan ug gamit alang paspas nga pagresponde. Ubay-ubay ka tuig na nga gikibhangan sa iyang rehimen ang pondong pangkalamidad busa nalimitahan ang mga nagresponde nga dungan-dungang tubagon ang mga lugar nga labing naapektuhan.

Resulta niini, minilyong Pilipino karon ang nag-antus tungod sa baha ug pagdahili sa yuta. Napuloan

ka libong kabalayan sa kabanikanhan, sentrong lungsod ug syudad ang naguba sa kusog nga hangin, baha ug naghaguros nga tubig ug lapok. Nalunod ang mga humayan, gulayan ug uban pang tanum. Naguba ang mga bangkang pangisda. Naguba ang gipaningkamotang mga gamit sa balay ug negosyo. Daghan ang wala nabinlan og bisan unsa. Putol ang serbisyo sa tubig ug kur-yente sa mga pribadong kumpanya. Mikabat na sa ₱12.3 bilyon ang pasionang banabana nga kaudat.

Dugay miabot ug kulang kaayo

ang ayuda sa gubyrno. Liboan ang nagpabilin sa piot nga mga *evacuation center* kung asa bulnerable silang matakdan sa Covid-19.

Bililhon ug kinahanglang dayegon ang mga paningkamot sa mga organisasyong masa ug indibidwal nga hinanaling miresponde aron luwason ang mga nabagyohan. Pero limitado lamang kini ug dili hulip sa responsibilidad sa estado aron malukpanon ug sistematikong tubagon ang panginahanglan sa mga nadautan.

Angayan lang nga paninglon si Duterte taliwala sa mga kalamidad ilabina nga layo kaayo ang mga prayoridad sa iyang rehimen sa hisgutanan sa atensyon ug paggahin og pondo. Padayon niining giuna ang "kontra-insurhensiya" ug punosa-korapsyon nga mga proyektong imprastruktura. Gikibhangan niini ang pondo alang sa pagresponde ug pagpangandam sa mga moabot nga

kalamidad ug naggahin lamang og ₱15.7 bilyon alang niini karong tuiga, 60% nga mas ubos sa ₱39 bilyong gitagana niadtong 2017.

Kinahanglang iduso nga ibalhin ang pondo sa mga ahensyang nakapunting sa pagpanumpo, sama sa ₱19 bilyong pondo sa NTF-ELCAC, sa mga programa aron ihaw-as ang mga nadaut. Kinahanglang iduso ang hinanaling pag-apud-apud sa ₱83 bilyon pa nga gitago ug tinuyong wala gihatag sa mga ahensya sa guberno alang sa mga biktima sa pandemya ug kalamidad.

Atubangan sa palpak nga tubag sa rehimen, kinahanglang pahugton ug palapdon ang nagkahiusang tingog ug aksyon sa katawhan aron mapakusog ang protesta nga nagsingil sa palpak ug mapasagarong rehimen. Kinahanglang nilang abton ang mga komunidad, upisina, pabrika ug uban pang lugar kung asa nagpatigbabaw ang pagpanghadlok ug disimpormasyon sa rehimen. Himuon nilang mga sentro sa protesta ang ilang mga komunidad ug lugar sa ebakwasyon aron iduso ang rehimen nga palihukon ang tanang

ahensya ug rekurso sa estado ug himuong prayoridad ang pagtabang sa mga apektado. Hangtud katag-katag ang mga singgit, pakaminusan lamang ni Duterte ang kasuko ug disgusto sa katawhan.

Kinahanglang ipasabot nga dili dapat maghulat, magpakiluoy o manglimos ang mga nabagyohan ug katawhan alang sa tabang materyal ug pinansyal sa nasudhong guberno. Katungod nila ang paspas nga pagtubag sa estado sa ilang panginahanglan alang sa pagkaon, tubig, sanina, gamit pangsanitasyon ug medikal. Katungod nila sa pondo ug serbisyo alang sa paspas nga paglimpyo sa mga gibaha nga komunidad, hinanali nga pagbalik sa tubig ug kuryente ug tabang sa pagtukod sa mga balay ug bilding.

Katungod nilang modawat og pondong pangkalamidad aron hulipan ang mga gamit nga nalunod sa baha sama sa mga dyip, motor, bangka, gamit sa balay ug uban pa. Aduna silay katungod sa pondo sa katawhan nga nakagahin alang sa naguba nga mga umahan, negosyo ug ibang tinubdan sa panginabuhian.

Kada tuig, kapin 20 ka bagyo ang mohapak sa Pilipinas. Angayan lamang ang panawagan alang sa pag-imbetiga sa mga upisyal, ahensya ug kumpanya nga hinungdan sa malukpanong pagkalunod sa gatusan ka mga komunidad sama sa kaso sa Magat Dam. Kinahanglang repasuhon ang kaandamon sa mga kalamidad ug mga lakang sa mga ahensyang nakapunting dinhi aron dili magbalik-balik ang mga trahedyo.

Kinahanglang usab nga panubagon ang rehimen sa pakyas nga magpahigayon sa mahinungdanong rehabilitasyon sa kinaiyahan, pagpalalum sa mga kasubaan ug kasapaaan ug uban pang lakang nga makontrol sa pagbaha human ang upat ka tuig sa gahum. Makmakon si Duterte sa mini niyang panawagan alang sa “hustisya sa klima” samtang walay hunong ang pagmina, pagpangtroso ug ang magun-ubong mga proyektong imprastruktura nga ginapondohan sa langyaw nga nagbunga sa malukpanong pagkaguba sa kinaiyahan.

Ang kriminal nga pagpasagad ni Duterte sa kaayuhan sa katawhan atubangan sa kalamidad mipatong sa pipila ka bulan nang pakyas nga pag-atubang sa pandemya, pagtiurok sa ekonomiya ug dayag nga korapsyon. Ginaguba niini ang nasud sa walay hunong niining pagpangutang sa mga langyawng institusyon, pagpatuman sa maki-kapitalistang mga palisiya nga naghatag og ka-daut sa mga mamumuo, kakulangan sa subsidyo sa agrikultura ug uban pa nga labaw pang nagpagrabe sa sitwasyon sa masang kabus.

Daw susama sa usa ka bagyo si Duterte nga sobra upat ka tuig na nga migun-ob sa nasud ug brutal nga mipatay sa kinsamang mibabag. Dili na masukod ang kadaut nga dala niya sa mga umahan, negosyo ug panginabuhian sa minilyong katawhan. Kinahanglang padayon nga tibuk-on ang kasuko sa katawhan hangtud nga mahimo ang usa ka bagyo sa protesta nga magtukmod kaniya nga magluwat o magpalagpot kaniya sa pwesto ug magpanupag sa tanan niyang krimen. AB

Bolyum LI Ihap 22 | Nobyembre 21, 2020

Unod

Ang *Ang Bayan* ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang *Ang Bayan* og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaahwag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.

 [instagram.com/prwcnewsroom](https://www.instagram.com/prwcnewsroom)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 cppinformationbureau@gmail.com

Editorial: Hugpungon ang katawhan, panubagon ang mapasagarong rehimen	1
Duterte	1
Mga protesta sa kabatan-onan	3
Opensiba sa Bukidnon, Sultan Kudarat	3
Protesta alang sa panginabuhian	3
Bagyo sa pag-antus bunga sa pagpasagad	4
Baha ug kalasangan, pagkawaw ug tubo	4
Kahimtang sa mga mangingisda	6
Gyera ni Duterte batok sa mga bata	7
Sa mubong pagkasulti	8
Atake sa mga mag-uuma	9
Atake sa mga midya	9
Mga lumad, gikasuhan sa terorismo	10
Mga krimen sa gubat sa Australia	10
Dumog sa Bukidnon ug Lanao	10
Badyet sa AFP, gidugangan	10

Ang *Ang Bayan* ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas

Kabatan-onan, nanawagan og mga protesta

Youth strike o pagsukol sa kabatan-onan ang singgit sa mga estudyante sa Ateneo de Manila University (ADMU) ug University of the Philippines (UP)-Diliman sa Quezon City aron paninglon ug tapuson ang kriminal nga pagpasagad sa rehimeng Duterte. Gibanabanang 400 ka kabatan-onan ang nagtapok atubangan sa ADMU niadtong Nobyembre 17 aron hagiton ang rehimen nga tubagon ang krisis nga gibunga sa kalamidad ug pandemya. Nagprotesta usab sila niadtong Nobyembre 20. Gipangunahan ang mga protesta sa Kabataan Partylist ug National Union of Students of the Philippines. Aduna usay mga protesta sa Bulacan ug Cebu.

Sunud-sunod nga nagpagawas og deklarasyon sa pagsukol ang mga kabatan-onan human manawagan ang mga lider-estudyante sa ADMU nga iundang ang magpasa og mga rekisito hangtud nga dili mapalagpot si Rodrigo Duterte sa poder. Gisundan kini sa mga pamahayag sa mga estudyante sa uban pang unibersidad og *academic break* o temporaryong pagsuspende sa mga *online class*. Pagtapos usab sa semestre ang panawagan sa mga magtutudlo sa University of the Philippines-Diliman. Nagkahiusa silang tanan nga dili makatarunganon ang pagpadayon sa klase taliwala sa mga kalamidad, kawad-on sa maayong *internet* ug dili haum nga gibug-aton sa

mga akademikong rekisito.

Bitbit sa mga estudyante ang panawagang maghatag og pipila ka adlaw nga paghunong sa klase aron makapahulay ang mga estudyante ug makaabag ilabina sa mga naigo sa kalamidad. Upat ka unibersidad pa lang ang naghatag og usa ka semana aron makapahulay ang mga estudyante. Nagdumuli ang Commission on Higher Education nga magdeklara og *academic break* sa nasudnong langkob. Nagpadangat og resolusyon ang representante sa Kabataan Partylist sa kongreso aron ipatuman sa nasudnong langkob ang paghunong sa klase sulod sa pipila ka adlaw. **AB**

Mga opensiba sa Bukidnon, Sultan Kudarat

GIPABUSIKARAN SA BAGONG Hukbong Bayan (BHB)-Bukidnon ang nag-operasyong platun sa 8th IB sa Sityo Ulayanon, Barangay Calabugao, Impasug-ong niadtong Nobyembre 5. Lima ka sundalo ang patay ug lima usab ang nasamdan.

Sa Malaybalay City, duha ka hugna usab nga giatake sa mga Pulang manggugubat ang nag-operasyong elemento sa 88th IB sa Sityo Kugun-kugon, Barangay Manalog niadtong Nobyembre 19 ug 20. Nagpasiugda sa iligal nga sabong ang mga sundalo sa lugar.

Sultan Kudarat. Patay sa reyds sa BHB-Sultan Kudarat ang tulo ka aset sa 37th IB sa Sityo Secret Valley ug Magon, Barangay Datu Wasay, Kalamansig niadtong Oktubre 24 sa alas-5 sa buntag. Nakumpiska gikan kanila ang tulo ka *shot gun* ug mga bala. **AB**

Protesta ug kampanya aron panalipdan ang panginabuhian

MALAMPUSON NGA NAPUGNGAN sa barikada sa mga kabus ang demolisyon sa Sityo Back-Matimco, Barangay Subangdaku, Mandaue City, Cebu sukad niadtong Nobyembre 11. Giatake sila sa mga pulis ug ginsakpan sa lokal nga gubyerno aron idemolis ang ilang mga balay sa ngalan sa paglapad sa mga kalsada. Gipangulohan ang barikada sa Panaghugpong-Kadamay Cebu.

Sa Quezon City, kapin 1,000 kabus sa kasyudaran ang nagprotesta sa Barangay Bagong Silangan, Quezon City niadtong Nobyembre 18 aron iduso ang ilang katungod sa disentang puloy-anan ug panginabuhian.

Ayha niini, niadtong Nobyembre 9, nagprotesta usab ug nakipagdayalogo ang mga kabus sa pagpanguna sa Pinagkaisang Lakas ng Mamamayan sa lokal nga gubyerno sa Quezon City. Gitugutan sila nga ugmaron ang 118 ka ektaryang abandunadong yuta nga sakop sa maong barangay.

Nagprotesta usab ang mga drayber ug opereytor sa dyip kau-

ban ang kanilang mga tigsuporta sa Quezon City niadtong Nobyembre 9. Padayon nilang giduso ang pagbalikpasada sa tanang mga dyip.

Niadtong Nobyembre 18, miadto ang 700 ka drayber sa motorsiklo sa FoodPanda Philippines sa Department of Labor and Employment sa Intramuros, Manila aron paimbestigahan ang pagpangbarat sa kumpanya ngadto kanila. Matud nila, adunay mga higayon nga nakadawat lamang sila og ₱11.45 aron magdeliber og pagkaon sa byaheng walo ka kilometro. Ginapadagan Ang Food Panda sa multinasyunal nga kumpanyang Delivery Hero nga na-

kabase sa Germany.

Dugang suhulan, nakab-ot sa unyon

Nakab-ot sa mga mamumuo sa Davao Central Chemical Corporation (DCCC) ang makatarungang dugang-suhulan ug benepisyo sa ilang *collective bargaining agreement* (CBA) alang sa tuig 2020-2022.

Mipirma sa CBA ang DCCC Independent Union-NAFLU-KMU ug maneydsment sa kumpanya niadtong Nobyembre 17. Ang maong kumpanya naga-eksport og *activated carbon* ug uban pang kemikal.

Nakab-ot sa mga mamumuo ang ₱1,350 kada bulan nga dugang suhulan sa 2021 ug lain pang dugang sa 2022. Nadugang usab sa listahan sa mga benepisyo ang insentibong ₱2,500 para sa mga nagserbisyo na og lima ka tuig. **AB**

Bagyo sa kalisud bunga sa pagpasagad

Gabii sa Nobyembre 13, paspas nga mikaylap ang pagpangayog tabang sa katawhan gikan sa Cagayan Valley samtang ginagun-ob ang rehiyon sa bagyong Ulysses. Paspas nga misaka ang tubig sa lugar bunga sa kalit nga pagpagawas og daghang tubig sa Magat Dam. Dihang mikabat og 13 metro ang gitason sa Cagayan River, mipagawas usab og tubig ang mga dam nga Ambuklao ug Binga.

Sulod sa 11 ka oras, miunlod sa baha ang 21 ka lungsod ug usa ka syudad sa Cagayan ug 22 ka lunsod ug tulo ka syudad sa Isabela. Mibabot ang pagbaha sa 15 ka munisipalidad sa Nueva Vizcaya ug lima ka lungsod sa Quirino. Daghan sa mga nabalda ang tibuok gabii nga nagpaabot sa atop sa ilang mga balay tungod sa kalangan sa pagresponde kanila. Matud sa mga taga-Cagayan, kini na ang pinakagrabeng pagbaha sa rehiyon sa milabayng 45 ka tuig.

Nobyembre 12, miunlod sa tubig baha ang halos 40,000 ka kabalayan sa Marikina City ug duha ka lungsod sa Rizal dihang ablihan usab ang Angat Dam ayha ug atol sa bagyo. Misaka usab ang baha sa lain pang bahin sa Metro Manila tungod sa walay hunong nga pagulan. Daghang bilding, poste ug linya sa kuryente ang natumba bunga sa kusog nga hangin. Tungod niini, kapin tulo ka milyong balay ang nawad-an og kuryente. Pipila ka milyon usab ang nawad-an og serbisyong tubig sa panahon nga mas gikinahanglan. Mikabat na sa 73 ang namatay tungod sa pagbaha. Sa inisyal nga banabana, mikabat na sa ₱10 bilyon ang kaudat nga gibunga sa Ulysses.

Sa habagatang bahin sa Luzon, wala pa gihapon nakabarog ang rehiyon sa Bicol ug Southern Tagalog sa pagpangdaut sa superbagyong Rolly nga mihapak niadtong Nobyembre 1. Wala pa nakarekober ang 240,000 ka pamilyang nawad-an og balay sa baybayong lugar sa Albay, Catanduanes, Camarines Sur, Camarines Norte ug Quezon dihang mihapak ang bagyong Ulysses niadtong Nobyembre 11. Anaa sa ₱17.8 bilyon ang kaudat nga gibunga sa

Rolly sa mga umahan ug imprastruktura dinhi ug sa Calabarzon. Mikabat usab sa 25 ang namatay atol sa bagyo. Ang superbagyong Rolly ang giilang pinakakusog sa lima ka bagyo nga sunud-sunod nga misulod sa nasud sulod lamang sa tulo ka semana.

Hugot ang panawagan aron panubagon ang mga upisyal ug ahensyang nagdumala sa pito ka dam (Angat, Ipo, La Mesa, Ambuklao, Binga, San Roque ug Magat) nga walay pagtagad ug dungan-dungan nga nagpakagawas og tubig atol sa bagyo. Walay abiso ang lokal nga gubyrno kung kanus-a ug unsa ka daghan ang pagabuhian niining tubig.

Kadungan niini, subling mitataw ang panawagan nga ihunong ang pagtukod sa Kaliwa Dam. Sa halip, nanawagan sila nga magpahimo og lapad nga reporestasyon sa kabukiran sa Sierra Madre nga maoy tinubdan sa tubig sa mga dam sa La Mesa ug Angat.

Giangkon ni Duterte nga tulog siya atol sa paghapak sa mga bagyo. Ingonman, wala siyay gidawat nga kasaypanan dihang nagpakita siya sa publiko. Walay basehan nga gikusahan na hinuon niya si Vice Pres. Leni Robredo sa pag-ilog sa eksena, gitamay ang mga *relief operation* sa iyang upisina ug gihulga sa pagtagan sa pagkapresidente sa 2022. Atubangan sa pag-antus sa daghang tawo, nakuha pa niyang mag-sulti og law-ay nga mga pasiaw kauban ang pipila ka lokal nga upisyal.

Pagtukod og lain na usab nga *task force* ang tubag ni Duterte sa malukpanong kaudat nga gibunga sa bagyo ug grabeng kasuko sa katawhan sa iyang rehimen. Gianunsyo

niadtong Nobyembre 14 ang pagtukod sa Build Back Better *task force* nga pangulohan sa pare-parehong inutil ug dili kwalipikadong mga heneral ug myembro sa iyang gabinete. Gipailalum niya ang tibuok Luzon sa *state of calamity* aron adunay hinungdan nga subling maghakop og pondo ang iyang upisina ug mga gunit niining ahensya.

Sukwahi kang Duterte, paspas ug hinanali nga mitubag ang mga demokratikong organisasyon ug indibidwal aron motabang sa mga nabagyohan. Lakip sa mga mitabang ang Tulong Kabataan Network, Tulong Sulong Cagayan Valley Network, Balsa, Tulong Obrero ug mga upisina sa mga progresibong partido sa Kongreso. Paspas usab nga mitubag ang mga matinabangong organisasyon. Nahimong tulay usab ang upisina sa bise-presidente aron ipadangat sa mga tig-responde ang mga singgit ug pagpangayog tabang ilabina sa mga residente sa Cagayan. Nakakolekta usab kini og halos ₱50 milyon alang sa relief operasyon. AB

#NasaanAngPangulo

hashtag nga pipila ka hugna nga nag-*trending* sa Twitter sa panahon sa mga bagyo aron paninglon ang kawalay pagpangandam ug kawalay aksyon ni Duterte samtang nangalunod sa baha ang Metro Manila, Bicol ug Cagayan Valley.

Magat Dam

Gitukod sa diktaduryang Marcos niadtong 1980 gamit ang pondo gikan sa World Bank. Ginaserbisyuhan niini ang 380-MW nga *hydropower plant* nga gipanag-iyahan sa pamilyang Aboitiz ug usa ka kumpanyang Norwegian. Ang planta ang hinungdan kung nganong wala dayon nagpagula og tubig ang *dam* bisan og aduna nay moabotay nga bagyo.

Baha ug kalasangan, pagkawaw ug tubo

Dili malilong nga ang pag-upaw sa kalasangan ang usa sa mga mayor nga hinungdan sa mga pagbaha ug pagdahili sa yuta sa matag adunay kalasangan. Sa datos sa guberno niadtong 2015, pito ka milyong ektaryang kalasangan na lamang ang nabilin sa Pilipinas o 23% sa kinatibuk-ang erya sa nasud. Tulo ka porsyento na usab ang nahabilin sa mga pronterang kalasangan niini. Matud sa usa ka pagtuon, usa ang Pilipinas sa 10 ka nasud nga adunay pinakapaspas nga miupaw sa kalasangan sa milabayng duha ka dekada.

Sa kasamtangan, gibanabanang 47,000 ka ektarya sa kalasangan ug bakhawan ang ginaupaw matag tuig. Makatabang unta kini aron pugngan ang pagdahili sa yuta, pagbaha ug sa mga mohapak nga bagyo.

Ayha miabot ang mga Espanyol, anaa sa 27 ka milyong ektarya ang kalasangan sa Pilipinas. Langkob niini ang 90% sa kayutaan sa nasud. Mihagba kini ngadto sa 21 milyon ka ektarya pag-abot sa 1900 tungod sa malukpanong pagpamutol sa mga kolonyalista alang sa mga planta-syong pang-eksport ug asyenda. Subling paspas nga naupaw ang mga lasang niadtong dekada 1940 human gipahamtang sa magkasunod nga papet nga guberno ang pag-pang-eksport sa troso isip nag-unang tinubdan sa langyawng kita.

Pag-abot sa 1970, gibanabana nga kapin 170,000 ektarya sa kalasangan sa abereyds ang giupaw matag tuig. Ubos pa sa 5% niini ang subling gitamnan og kahoy. Gigamit sa dikta-dor nga si Ferdinand Marcos ang pag-pangtroso isip tinubdan sa korapsyon sa mga anaa sa poder. Niadtong 1975, miputol og makabat sa 15.5 milyong kubiko-metrong troso ang mga kumpanyang protektado ni Marcos, pinakataas nga nataho sa kasaysayan sa nasud. Sukad 1972 hangtud 1988, gibanabanang 8.57 milyong ektarya sa kalasangan ang giupaw ug 3.8 milyong ektarya sa pronterang kalasangan ang giguba. Sa dekada 1990, gibanabanang 8% na lamang ang nahabiling kalasangan.

Lakip sa pinakamagun-ubon ang kroni ni Marcos nga si Alfonso Lim Sr. nga nag-upaw sa kalasangan sa Ifugao ug Cagayan Valley, ang tinubdan sa tubig nga gitawag karon og Magat Dam. Gipanag-iyahan niya

ang dili moubos sa pito ka kumpanya sa troso sa gatasan ka ektaryang kalasangan dinhi.

Aron monopolisahon ang industriya, gitudlo ni Marcos si Juan Ponce Enrile isip upisyal sa pagpangtroso nga solong tighatag og permit sa mga kumpanya. Gihatag usab ni Marcos ang pinakadakung konsesyon sa pagpangtroso sa San Jose Timber Corp. ni Enrile nga milangkob sa kapin 95,770 ka ektarya sa kalasangan sa Northern Samar. Gawas pa kini sa mga konsesyon sa pito pa niyang kumpanya sa Palawan, Samar, Bukidnon, Butuan ug Cebu.

Si Isidro, anak sa kroni ni Marcos nga si David Consunji, ang kasamtangang pinakadakung kapitalista sa troso. Kabilin niya ang DMCI Holdings, Inc. nga milangkob

sa 102,954 ektaryang kalasangan sa 10 ka lungsod sa South Central Mindanao. Makita usab sa maong mga lugar ang higanteng mga minahan.

Padayon nga ginatugutan sa rehimeng Duterte ang mga operasyon sa troso aron i-eksport luyo sa deka-dekada na niining pagpanggun-ob sa kinaiyahan. Sukad 2016 hangtud 2019, nag-eksport ang Pilipinas og 878,664 toneladang troso. Mayorya niini napadulong sa China (81%) ug ang uban sa Japan (18%). Niadtong 2011-2015, halos 1.6 milyong toneladang troso usab ang gieksport sa nasud. Gawas pa niini ang gatasan ka libong tonelada sa giprosesong mga produktong kahoy sama sa *plywood*, ug mga kahoy gikan sa ilegal nga pagtroso. AB

Mini nga programang reporestasyon

WALAY TINUOD NGA plano ang reaksyunaryong estado aron subling buhion ang mga kalasangan sa nasud. Ang National Greening Program (NGP) niini usa lamang ka iskema alang sa malukpanong *contract growing* sa mga komersyal nga kahoy nga kadaghanan magun-ubon sa ekolohikal nga balanse sa mga lasang. Ang labing nakapahimulos sa mga kontratang gitanyag sa NGP mao ang mga lokal nga pulitiko ug ilang mga kasosyong negosyante sa *agroforestry*.

Kadaghanan sa mga kahoy nga gipangtanum sa mga eryang langkob sa NGP dili natural sa lokal nga kalasangan. Lakip niini ang mga komersyal nga kahoy nga paspas nga motubo sama sa *mahogany*, *falcata*, *rubber*, ug uban pang pang-eksport nga tanum sama sa kape ug kakaw. Ang maong mga kahoy ug tanum lakip sa nag-unang gina-eksport sa nasud. Sukwahi kini sa tambag sa mga siyentista nga magtanum og mga natural nga kahoy sa lasang aron mapabilin ang ekolohikal nga balanse niini.

Giangknon mismo sa Department of Environment and Natural Resources nga plano niining anihon ang troso sa halos 79 ka ektarya sa mga plantasyon sa NGP sa lain-laing bahin sa nasud nga maghatag og ₱31.6 bilyong kita sa mga kasosyo niining kontraktor. Mas grabe pa, ginagamit sa estado ang NGP aron palayason ang mga mag-uuma ug lumad sa mga bukirong komunidad ug ilugon ang ilang mga umahan ug yutang kabilin.

Ang mga mangingisda sa panahon sa pandemya ug pasistang *lockdown*

Sa wala pa ang sunud-sunod nga kaudat sa mga bagyo niining tuiga, gihampak na sa pandemyang Covid-19 ug palpak nga tubag dinhi sa rehimeng Duterte ang sektor sa mangingisda. Gipagrabe sa krisis sa pangpublikong panglawas ang kanhi nang krisis sa panginabuhian sa usa sa pinakakabus nga sektor sa katilingban. Gipagrabe pa ang ilang kahimtang sa *lockdown*, nga nagpahamtang sa mga restriksyon ug naghikaw sa ilang panginabuhian. Adunay 1.7 milyong rehistradong mangingisda sa tibuok Pilipinas.

Isa sa mga restriksyon ang arbitraryong pagpatuman sa Philippine Coast Guard (PCG) sa “no sail zone” sa mga mayor nga pangisdaan sa Metro Manila ug mga kasikbit nga rehiyon niadtong Marso 16. Paspas nga nakapadayag sa pagbabag dinhi ang mga mangingisda tungod kay daku ang mahimong epekto sa pagbawal pareho sa panginabuhian sa gagmayng mangingisda ug sa seguridad sa pagkaon sa nasud. Dili nagatapuk-tapuk ang pagpangisda busa dili makarunganong ilakip kini sa *lockdown*. Gibawi kini sa estado human ang pipila ka adlaw.

Bisan og nakapangisda, nahimong nag-unang problema sa mga mangingisda kung asa ibaligya ang ilang mga nakuha. Suspendido ang transportasyon busa naglisud sa pagbyahe sa mga produkto ngadto sa mga mayor nga fish port ug bagasakanan sa Metro Manila ug mga sentrong syudad. Nataho ang mga banye-banyerang tamban nga wala maibaligya sa Sorsogon, Camarines Sur ug Misamis Oriental. Nabalaka usab ang mga mag-uuma sa *sea-weed* sa Coron, Palawan sa mga dili-mabaligya nilang produkto. Adunay mga positibong lakang ang pipila ka lungsod sama sa Sorsogon nga direktang ginapalit ang nakuha sa mga gagmayng mangingisda apan dili kini ang gisunod sa tibuok nasud.

Dili igo, kundili man walay ayuda

Mihagba ang panginabuhian sa mga mangingisda. Kung kanhi mokabat lamang sa ₱300 hangtud ₱500 ang ilang kita bisan maayo

ang panahon, karon anaa sa ₱100 hangtud ₱150 na lang ang ilang kita aron buhion ang ilang mga pamilya.

Luyo niini, tulo ka beses lamang nakadawat ang daghang komunidad sa mangingisda sa ayuda gikan sa ilang lokal nga gubyrano sa kapin tulo ka bulan nga *enhanced community quarantine* (ECQ). Nagkantidad lamang ang matag relief pack og ₱200-₱300 o katugbang sa tulo ka kilong bugas ug pipila ka delata. Kasagarang ₱6,500 lamang ang ginadawat sa mga pamilyang mangingisda. Gikan tunga-tunga sa Marso hangtud sa katapusan sa Mayo, mi-kabat lamang sa abereyds nga ₱100 matag adlaw ang ayuda gikan sa rehimen.

Walay taho kung asa napadulong ang ₱3-bilyong ayuda sa Department of Agriculture (DA) alang sa agrikultura, ug wala kanus-a man nahisgutan o nalakip ang sektor sa mangingisda. Ang sigurado, wala kini miabot kanila. Niadtong Oktubre, gianunsyo sa DA ang ₱96.53 milyong pondo alang sa mangingisda, apan dili ayuda kundili pautang ang pondo.

Mihagba sa 3.2% ang produksyon sa pangisdaan sa unang kwarto sa tuig kumpara sa parehong kwarto niadtong milabayng tuig. Ang programa sa DA alang sa agrikultura panahon sa pandemya, sama sa Plant, Plant, Plant Program o ang “Ahon Lahat, Pagkaing Sapat (ALPAS) Laban sa Covid-19” na-

kapunting lamang sa kung unsaon mahatod ang pagkaon sa merkado, ug dili kung unsaon mapakusog ang produksyon sa kabanikanhan pinaagi sa suporta sa mga mag-uuma ug mangingisda aron sigurohong adunay produktong madala sa merkado.

Pangayo sa mga mangingisda: ₱15,000 subsidyo aron masiguro nga nagapadayon ang ilang panginabuhian. Krusyal ang ilang pagtrabaho sa suplay sa pagkaon sa tibuok nasud.

Mga pakanang neoliberal

Giratsada sa rehimeng Duterte ang pag-apruba ug pagpatuman sa mga proyektong magbunga sa malukpanong demolisyon taliwala sa istriktong *lockdown* ug hugot nga ginapatuman sa rehimen ang “stay-at-home policy.” Paspas nga giaprubahan sa Senado ug Kongreso ang prangkisa sa San Miguel Corp. Aerotropolis Project sa Bulacan. Gikural usab ang pangisdaan sa mga taga Cavite alang sa proyektong rek-lamasyon sa Manila Bay. Wala gipahunong sa pandemya ang planong pribatisasyon sa Manila Bay, lakip ang paghanok og *dolomite* o mga pekeng “white sand” sa baybayon sa atubangan sa Roxas Boulevard.

Sa gibanabanang pagtiurok pa sa produksyon sa isda sa ulahing bahin sa tuig, nagsugyot gilayon ang DA sa bag-ong hugna sa importasyon sa isda. Mokabat sa 400,000 metriko-toneladang burot, tilapya, ug uban pang nag-unang pagkaong isda ang planong i-import aron kuno mahulipan ang kakulangan ug makontrol ang pagsaka sa presyo sa isda sa merkado. Nahimong kasagaranang tubag na sa rehimen ang importasyon sa nagapadayon ug sistematikong krisis sa agrikultura.

AB

Ang gyera ni Duterte batok sa mga bata

Pakyas ang rehimeng Duterte nga panalipdan ang kaayuhan ug mga katungod sa mga bata. Sa milabayng upat ka tuig, labaw pang migrabe ang kanhi na nilang makaluluoy nga kahimtang. Usa sila sa pinakaapektado sa pandemyang Covid-19 ug sa palpak nga tubag sa rehimen nga luwas nga ablihan ang mga eskwelahan.

Target sila sa mini nga gyera kontra-droga sa kalunsuran ug gyera kontra-insurhensiya sa kabanikanhan. Wala silay proteksyon sa lain-laing klaseng kabangis sulod sa ilang mga balay ug pagpangabuso sa mga hamtong ug mismo sa estado.

Labaw sa tanan, biktima sila sa semikolonyal ug semipyudal nga sistemang naglunang sa minilyon sa kalisud. Sa estadistika mismo sa estado niadtong 2017, 1/3 sa 40 ka milyong batang may edad 15-paubos ang nabuhi sa kalisud. Halos duha ka milyon kanila ang napwersang tibuok-panahong magtrabaho aron makaabag sa ilang mga ginikanan. Usa ug tunga ka milyon usab ang gipasagdan na o giabandona.

Terorismo sa estado

Sukad Abril hangtud Oktubre karong tuiga, dili moubos sa 34 ka bata, edad 17-paubos, ang gibiktima sa mga yunit sa Armed Forces of the Philippines ug Philippine National Police sa hugaw nga gyera sa rehimeng Duterte sa kabanikanhan. Tulo ka bata pa ang napatay sa militar ug lima ang hapit nga mapatay sa walay-pili nga pagpamusil sa naghuramentadong mga sundalo. Kargo usab sa rehimen ang pagkamatay sa 3-ka-bulang bata nga si River Nasino nga gihikawan niini sa pag-amuma sa iyang inahang detenidong pulitikal.

Sa dokumentasyon sa Children's Rehabilitation Center gikan Hulyo 2016 hangtud Hulyo 2019, mikabat sa 18 ka mga bata sa Mindanao, Negros, Bicol ug Samar ang gipatay sa mga operasyong kombant sa AFP. Usa dinhi si Jhun Mark Acto, ang 15-anyos nga gipusil sa mga sundalo sa 39th IB ug gipagawas nga miyembro sa BHB sa Davao del Sur.

Duha ka bata ang lakip sa gimasaker sa mga sundalo ug pwersa sa agalong yutaan sa Sagay, Negros Occidental.

Sa Mindanao, mikabat na sa 176 sa 228 ka eskwelahang Lumad ang gipig-ot ug gipasirado sa militar ug sa ilang mga paramilitar matud sa datos niadtong Oktubre. Tungod dinhi, 5,500 ka estudyanteng Lumad ang nawad-an og oportunidad nga motungha karong tuiga.

Gyera kontra-bata

Sa kasyudaran, dili moubos sa siyam ka bata ang gipatay sa mga pulis ug *death squad* sa rehimen sa mini niining gyera kontra-droga gikan Enero hangtud Hunyo karong tuiga. Dugang sila sa 122 ka bata, edad 17 paubos, nga gipoatay gikan Hulyo 2016 hangtud Disyembre 2019. Sa tanang nadokumento, usa ka kaso lamang ang napadangat sa korte—ang kaso sa pagpatay kang Kian delos Santos, ika-54 batang biktima—ug tungod lang kay nakuhaan og bidyo ang krimen. Daghang bata nga wala nay ginikanan ang napugos nga manglimos o mangita og trabaho human gipatay ang ilang mga ginikanan o nagbantay kanila.

Mas grabe, gihatagag pangatarungan sa rehimen ang pagpatay sa mga bata isip "collateral damage." Daghan kanila ang giakusahang tigbaligya sa mga sindikato, ug ingon angayan lang nga ilakip sa mga pagapatyon o presuhon sa piot nga presuhan ug pasilidad. Gisugyot pa sa rehimen niadtong 2018 nga ipaubos ang edad nga mamahimong il-

hong kriminal ang usa ka bata gikan 15 ngadto sa 12 o 9 anyos tungod kay matud niini, "sayod na sila sa ilang ginahimo."

Abuso ug pagpangdaugdaug luyo sa lockdown

Nataho sa usa pa ka grupo ang pagpatay sa mga pulis sa dili moubos sa 15 ka bata sa lain-laing hinugdan panahon sa *lockdown*. Usa dinhi ang 15-anyos nga batang babaye nga gilugos sa usa ka pulis sa Ilocos Sur. Giambus siya sa duha ka pulis nga katrabaho sa iyang gireklamo, samtang pauli siya ug iyang ig-agaw human magpasaka og reklamo sa presinto. Gikan Marso 19 hangtud Marso 31, mikabat sa 22 ka bata ang nabalitang nakasinati sa kamangtas ug abuso tungod sa paglapas nila sa *curfew*.

Labaw pang migrabe ang pagpangdaugdaug sa mga bata ilalum sa *lockdown* panahon sa pandemya. Pinakaapektado ang mga bata sa mga kabus nga komunidad, nga nag-agwanta sa piot ug alingasa nga balay. Usa sa pinakagrabeng epekto sa *lockdown* ni Duterte ang pagdaghan sa mga batang ginapahimuslan o ginapahimo og mga sekswal nga akto sa *internet*. Gikan Marso 1 hangtud Mayo 24, misaka og 364% ang mga kaso sa pagpangabusong sekswal sa mga bata kumpara sa 2019. Katunga sa mga kaso ang ginapahimuslan mismo sa ilang mga ginikanan o paryente ug gitugyan sa mga *pedophile* (tawo nga nakighilawas o gustong makighilawas sa mga bata) sa US, Canada, Europe ug Australia. AB

₱135 bilyon

na ang gibubu sa 6,000 proyektong imprastruktura sa milabayng 1-4 ka tuig apan wala pa gihapon nahuman tungod sa korapsyon.

₱83 bilyon

pondo sa DSWD nga wala gipanghatag sa tawo sa panahon sa pandemya ug kalamidad. Lakip dinhi ang ₱1.5 bilyon gikan sa Bayanihan 1 ug 2.

11.5%

pagsigpit sa lokal nga ekonomiya sa ikatulong kwarto sa tuig, sa wala pa miigo ang sunud-sunod nga bagyo.

₱5 B

nga kulang kaayo ang gigahin sa rehimeng Duterte alang sa rehabilitasyon sa Marawi bisan og kinahanglan niini og ₱70 bilyon aron ipabarog ang syudad ug makauli na ang mga residente. Niadtong 2020, ₱3.5 bilyon lang ang gigahin sa gubyrno.

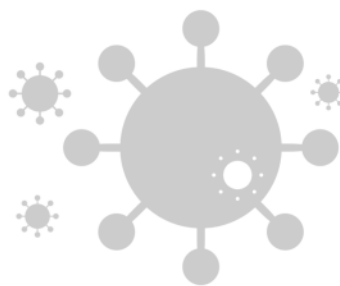
1.9 M (1 sa matag 10)

pusisyon ug trabaho sa burukrasyang sibil ang wala ginahulipan taliwala sa kawad-on sa trabaho ug panginahanglan aron palapdon ang serbisyon publiko.

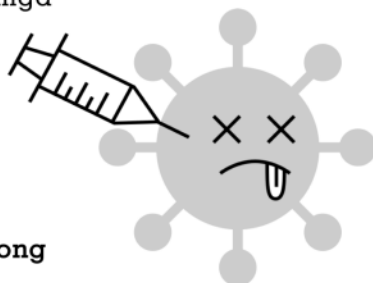
₱3.6 T

gibanabanang kantidad sa kadaut tungod sa pandemyang Covid-19 ug sa sunud-sunod nga mga bagyo sa tuig 2020.

94.5% at 95%

katumanan sa gieksperimentong mga bakuna batok sa Covid-19, matud sa mga higanteng kumpanya sa parmasyutika nga Pfizer/BioNTech ug Moderna. Nangayo ang Pfizer og awtoridad sa US nga magbakuna sa limitadong grupo sa mga tao karong bulana.

1 sa matag 5

pasyenteng natakdan sa Covid-19 ang naka-sinati og problema sa panghunahuna sulod sa 90 ka adlaw human magkasakit. Anxiety (hilabihan nga kabalaka), depresyon ug insomnia (dili makatulog) ang kasagaran nilang problema.

Mag-uuma, gipatay; 16 giaresto

USA KA MAG-UUMA ang gipatay ug 16 ang arbitraryong giaresto sa mga elemento sa Armed Forces of the Philippines sa milabayng mga semana.

Pagpatay. Gipusil patay sa mga elemento sa 85th IB ang lider-mag-niniyog nga si Armando Buisan sa Barangay Santa Maria, Catanauan, Quezon niadtong Nobyembre 14. Si Buisan, 60, residente sa Sityo Luyahan, Barangay Magsaysay, General Luna ug lider sa Coco Levy Fund Ibalik sa Amin sa maong lungsod.

Halos tulo ka dekadang gipanalipdan ni Buisan ang katungod sa mga magniniyog. Sa wala pa siya gipatay, nanawagan ang grupo sa biktima nga patas-an ang presyo sa kopra ug maghatag og ayuda ang gubyerno tungod sa magkasunod nga bagyong miigo sa Bondoc Peninsula.

Istraping ug pag-aresto. Wala'y puas nga gipabuthan ug giaresto sa nag-operasyong mga sundalo sa 58th IB ang unom ka mag-uuma, lakip ang tulo ka menor-de-edad, sa Sityo Lanesehon, Barangay Bunal, Salay, Misamis Oriental niadtong Nobyembre 1.

Padulong ang mga biktima sa bukid aron mag-ani og humay dihang pabuthan sila sa mga sundalo.

Human niini, gidetine sila sa kampo sa militar sa baryo. Pagkagabii, pugos nga gipapirma sa kumander sa 58th IB nga si Lt. Col. Canatoy ang mga biktima sa dokumentong nagsulting wala sila gipasakitan sa mga sundalo. Mibalibad ang mga biktima.

Sa maong gabina, nataho ang pagpangulata sa mga sundalo sa usa ka sibilyan sa Barangay Tingalan, Opol sa parehong probinsya.

Sa Leyte, giaresto sa mga sundalo sa 93rd IB ug 802nd Brigade ang pito ka managsuon sa Sityo Utap, Barangay Canlampay, Carigara niadtong Nobyembre 13. Lima kanila ang mga menor de edad lakip ang usa ka masakiton. Gidakop sila dihang gireyd sa mga sundalo ang ilang balay. Giaresto usab ang ilang inahan nga si Nora Dionelda nga giakusahang asawa sa Pulang manggugubat. Tibuok adlaw usab nga gidetine kauban nila ang 11 pa ka kalalakin-ang residente. Nagpabiling nakadetine si Dionelda ug ang

iyang magulang nga anak nga si Ernie.

Sa Negros Occidental, duha ka mag-uumang myembro sa Kilusang Magbubukid ng Pilipinas ang giaresto sa 94th IB sa Sityo Basak, Barangay Buenavista, Himamaylan City niadtong Nobyembre 19. Giakusahan silang mga myembro sa Pulang hukbo ug gipasakahan og gama-gamang kasong *illegal possession of firearms*. Kasampatangang nakadetine ang duha sa Himamaylan City Police Station.

Samtang 20 ka kabatan-onang boluntir nga myembro sa Anakbayan ang iligal nga giaresto sa mga pulis sa Vente Reales, Valenzuela City niadtong Nobyembre 17. Gidakop sila samtang naghimo og kusinang bayan tungod kuno sa paglapas sa mga restriksyon sa *lockdown*. AB

Atake sa mga midya

DUHA KA MIDYA ang gipatay, upat ang giaresto ug usa ang *gi-red-tag* sa estado sa milabayng duha ka semana.

Gipatay sa 2nd IB ang lokal nga manunulat nga si Ronnie Villamor sa Barangay Matanglad, Masbate niadtong Nobyembre 14. Anaa siya sa lugar aron susihon ang pagpangilog og yuta sa negosyanteng si Randy Favis. Giharang siya sa usa ka tsekpoynt sa militar ug gipusil ug gipagawas nga engkwentro.

Niadtong Nobyembre 10, gipusil-patay ang manunulat ug magsisibya nga si Virgilio Maganes sa Barangay San Blas, Villasis, Pangasinan. Una na siyang gisulayan

og patay sa mga pulis niadtong 2016.

Sa parehong adlaw, giaresto ug gidetine sa mga pulis sa Camarines Norte ang mga magsisibya nga silang Virgilio Avila Jr. ug Mia Concordia. Gigamit sa mga pulis ang kasong *cyberlibel* nga gipasaka ni Gov. Edgardo Tallado. Nakagawa sila magbayad og pyansang ₱400,000. Gikasuhan usab sa gobernador ang midya nga si Deo Trinidad.

Parehong kaso usab ang gigamit sa pag-aresto sa magsisibya nga si

Jun Digamon sa Davao City niadtong Nobyembre 13 ug si Leonardo Hijara sa Surigao del Sur sa parehong semana.

Samtang, malisyosong gilambigit sa rehimen sa rebolusyonaryong kalihukan ang manunulat sa Inquirer ug direktor sa NUJP nga si Nestor Burgos Jr. niadtong Nobyembre 5. Nakabase si Burgos sa Iloilo City.

Ang Pilipinas ang ginailang ika-pitong pinakadelikadong nasud sa mga midya sa tibuok kalibutan matud sa 2020 Global Impunity Index nga gipagawas sa Committee to Protect Journalists niadtong Oktubre 28. AB

2 ka lumad, unang biktima sa balaod sa terorismo

GIBUTYAG SA NATIONAL Union of People's Lawyers (NUPL) sa Korte Suprema niadtong Nobyembre 17 ang unang kaso sa paggamit sa Anti-Terror Law (ATL) batok sa inosenteng katawhan. Duha ka Aeta, silang Jasper Gurung ug Junior Ramos, ang walay basehan nga gikasuhan sa 7th ID sa paglapas sa Seksyon 4 (pagsalmot sa mga aktibidad nga adunay laraw nga mopatay o manakit) sa maong balaod niadtong Setyembre. Niadto pang Agosto nakadetine ang duha, gikasuhan usab sila og sa kasong *illegal possession of firearms and explosives*. Giaresto sila samtang miikyas sa pagpamomba ug pagpangabuso sa militar sa ilang lugar.

Matud sa NUPL, ang pagpasaka og kaso timaan sa pagdumot sa 7th ID sa mga sibilyan human usa ka sundalo ang napatay sa pagpangambus sa Bagong Hukbong Bayan sa ilang yunit niadtong Agosto 21. Gipamatud-an sa kaso kung paunsa mamahimong gamiton ang ATL aron isimang ang mga ebidensya ug ilhong na "terorista" ang mga kritiko ug kaaway sa gubyerno.

Sa ngalan usab sa pagsumpo sa "terorismo," ginabawalan sa Anti-Money Laundering Council (AMLC) nga hilabtan sa Rural Missionaries of the Philippines (RMP) ang mga pondo niini sa 22 ka akawnt sa bangko. Iligal nga gisirad-an sa AMLC ang mga *account* sa RMP gikan Disyembre 2019 hangtud Oktubre niining tuiga subay lang sa petisyon sa National Intelligence Coordinating Agency.

Mga krimen sa gubat agresyon sa Australia sa Afghanistan

GIANGKON NI AUSTRALIAN Defense Force Chief Gen. Angus Campbell niadtong Nobyembre 17 nga nalambigit ang mga sundalo sa Special Air Service (SAS) sa Australia sa brutal nga pagpatay sa 39 ka sibilyan sa Afghanistan gikan 2005 hangtud 2016. Napatin-aw sa imbestigasyon nga mga bihag ug mag-uuma ang ilang mga gipatay, ug dili mga kombatan.

Nabutyag kini human napubliko ang resulta sa upat ka tuig nga imbestigasyon nga gipangunahan sa usa ka huwes. Lakip sa mga kasong nabutyag ang mga pagpatay nga gihi-mo isip kabahin sa tradisyong "bleeding" sa SAS kung asa pugos nga ginapapusil sa mga sundalong bag-ong deploy sa Afghanistan ang usa ka bihag. Nasuta usab nga nalambigit ang mga sundalo sa pagtanum og mga ebidensyang armas ug gamit pangkomunikasyon aron pagawasong napatay ang mga biktima sa lehitimong mga engkwentro. Kasamtangang giimbestigahan sa pederal nga pulisya sa Australia ang 19 ka sundalo nga nalambigit sa mga krimen.

Lakip sa interbensiyong militar ang Australia sa Afghanistan niadtong 2001 ilalum sa gubat agresyon sa US nga ginapatuman sa takuban sa "kontra-terorismo." Hangtud karon nagpabiling nakapakat ang mga sundalo niini, kauban sa liboan pang sundalong Amerikano, sa nasud.

Dumog sa mga pasista sa Bukidnon ug Lanao Sur

GIDUMOG sa 900 ka sundalo sa 82nd IB, 51st IB, 58th IB, 1st Special Forces Battalion ug Scout Rangers ang mga barangay sa utlanan sa Talakag, Bukidnon ug Tagoloan II, Lanao del Sur niadtong Oktubre 15-21.

Miatake sa mga barangay sa San Rafael, Lemonsudan ug Kibulag sa Talakag niadtong Oktubre 15 ang mga sundalo sakay sa lima ka trak ug duha ka *armored personnel carrier* (APC). Nagpwesto usab og duha ka kanyon sa lugar. Pagkaugma sa Tagoloan II, 16 ka trak sa militar ang midumog sa Barangay Pinilayan, wala pay labot ang tigduha usab nga APC ug kanyon. Nadugangan pa kini og upat ka trak sa sundalo ug walo ka trak sa suplay sa misunod adlaw.

Human ang usa ka semana, tulo ka semana usab nga ginautingkay sa 5th IB ang mga baryo sa Maguing, Lanao del Sur. Walay-puas nga nagpabuto sa 60mm nga kanyon ang mga sundalo. Pugos usab nga ginapasurender ang mga residente.

Subling midagsa sa Barangay Lemonsudan ang lima ka KM35 nga trak ug 10 pa ka sakyanan sakay ang mga sundalo niadtong Oktubre 31. Nagsilbi silang pwersang pangseguridad sa pag-abot sa meyor sa Talakag ug ni Communications Sec. Martin Andanar.

Badyet sa AFP, gidugangan pa sa Senado

GIPADAKU ANG BADYET sa Armed Forces of the Philippines (AFP) alang sa 2021 gikan P208.7 bilyon hangtud P215 bilyon sa pagdugong sa Senado sa sugyot nga badyet niadtong Nobyembre 20. Usa sa gidugangan sa pondo ang modernisasyon sa AFP gikan P25 bilyon ngadto sa P83 bilyon (dugang P58 bilyon).

Lain pang dugang sa badyet sa AFP ang P5 bilyong pondong "dili programado" nga walang kalainan sa *pork barrel* sa Kongreso, P2 bilyon alang sa pagpalit sa duha pa ka dagkung eroplano ug P2 bilyon alang sa gamit sa 11th ID. Ilalum niini, P800 milyon ang nakagahin alang sa pagpalit og mga bomba ug bala alang sa mga eroplano ug helikopter panggubat. Aduna usay gigahin nga P190 milyong pondong "pangsuporta" sa National Task Force to End Local Communist Armed Conflict. Luyo kini sa nagkakusog nga panawagang tangtangan og pondo ang maong *task force* ug igahin ang badyet niini alang sa ayuda ug rehabilitasyon sa mga naigo sa pandemya ug kalamidad.